

8. biblijska doktrina

Mudrost za pravedno življenje

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Ključni tekstovi: Psalm 1; Psalm 19; Psalm 32; Psalm 34; Psalm 37; Psalm 49; Psalm 73; Psalm 112; Psalm 119; Psalm 127; Psalm 128; Psalm 133.

Uvod: Kako definišemo mudrost? Savremeni rečnik definiše mudrost kao „korpus znanja i načela koji se razvija unutar određenog društva ili razdoblja“. Mudrost se takođe odnosi na „razumne postupke ili odluke“. Mudrost takođe koristimo u značenju „posedovanja iskustva, znanja i dobrog rasuđivanja“ (Oksfordski rečnik). Mudrost se odnosi na znanje, uključujući sposobnost donošenja mudrih odluka.

Kada upoznamo nekog sa ogromnim znanjem u određenoj oblasti nauke ili književnosti, zovemo ga „mudrim“. Mudrost u našem uobičajenom shvatanju danas često se odnosi na posedovanje stručnosti ili znanja u specijalizovanoj oblasti. Za neke ljude, mudrost obuhvata tajno znanje i sposobnost odgonačanja misterije ili dostizanja višeg duhovnog nivoa.

Ove sedmice razmotrićemo šta je mudrost sa biblijske tačke gledišta. U ovoj lekciji nećemo samo odrediti šta je mudrost prema Pismu, već ćemo pokušati da izvučemo načela mudrosti za svakodnevni život. Uostalom, šta je biblijska mudrost ako nije praktično znanje i pronicljivost da živimo svakog dana u skladu sa Hristovim načelima? Cilj našeg proučavanja je da shvatimo i primenimo biblijsku mudrost u svom životu.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Biblijska definicija mudrosti

Ključni tekst za razumevanje mudrosti je Priče 1,7 (videti takođe Priče 9,10): „Početak je mudrosti strah Gospodnj; ludi preziru mudrost i nastavu.“ Temelj biblijske mudrosti je „strah Gospodnji“, koji Pismo prepoznaće kao smernu poslušnost (Knjiga propovednikova 12,13; 5. Mojsijeva 6,2; 5. Mojsijeva 8,6; 5. Mojsijeva 31,12). Peta Mojsijeva 10,12.13 izjednačava izraz „strah Gospodnji“ sa izrazima kao što su „hoditi po svim putevima Njegovim“, „ljubiti Ga“, „služiti Gospodu Bogu svojemu iz svega srca svoga i iz sve duše svoje“ i „držati zapovesti Gospodnje i uredbe Njegove“. Uzeti zajedno, ovi izrazi naglašavaju potrebu za negovanjem bliskog i dubokog iskustva sa Stvoriteljem u svakodnevnom životu.

Tekst Priče 8,13 pruža dodatno gledište o mudrosti potvrđujući šta je mudrost kroz izjavu šta ona nije: „Strah je Gospodnji mržnja na zlo; ja mrzim na ponosnost i na oholost i na zli put i na usta opaka.“ Zapazite, ponovo, da je „početak mudrosti“ povezan sa praktičnim i moralnim delima.

Prema tome, možemo reći da je biblijska mudrost „način sagledavanja života i pristup životu što uključuje poučavanje mladih dobrom ponašanju i moralnosti i odgovaranje na filozofska pitanja o smislu života“ (C. H. Bullock, „Wisdom,” *Evangelical Dictionary of Biblical Theology accessed at www.biblestudytools.com/dictionaries/bakers-evangelical-dictionary/wisdom.html*). Naše misli i naša vera u Boga otkrivaju se kroz dobrotu i pobožan život. Ne postoji dihotomija između vere i dela. Takva razlika je i veštačka i samovoljna, i proizlazi iz uticaja grčke filozofije. Za ljude Starog zaveta, mudrost se ispoljavala u zreloj veri koja je navodila osobu da donosi prave odluke i da bude ljubazna i poštena prema svom susedu.

„Svaki dobar dar i svaki poklon savršeni odozgo je, dolazi od Oca svjetlosti.“ (Jakov 1,17) Mudrost je dar od Boga koji se daje onima koje On izabere i onima koji je u poniznoj veri traže od Njega (1. O carevima 3,12; Psalm 51,6; Priče 2,6; Jakov 1,5-7).

Odlike mudrosti

Biblijska mudrost je uglavnom zabeležena u obliku poezije. Knjiga o Jovu, Priče Solomunove i Knjiga Propovednikova predstavnici su književnosti mudrosti u Pismu. Neki autori uključuju i Pesmu nad pesmama u ovu grupu (mada, mora se primetiti, uključivanje Pesme nad pesmama predmet je rasprave).

Glavne teme biblijske mudrosti su stvaranje, Zakon, saveti za mudro i zrelo življenje, strah Gospodnj i kazna. Priče Solomunove su, možda, najpoznatiji primer književnosti mudrosti u Bibliji: poglavla od 1 do 9 opisuju veliku vrednost mudrosti. Kada pažljivo čitamo ove tekstove, primećujemo da pojam mudrosti obuhvata niz pouka za pobožan život, kao i savete o tome kako izbeći zamke nepravednih i zlih. Od desetog poglavla nadalje ima više od šest stotina izreka (poslovica), kratkih rečenica sa praktičnim savetima koji se mogu primeniti na različite situacije u svakodnevnom životu, kao što su brak, ljubav, odnosi, finansijski problemi, politička pitanja, vaspitanje dece itd.

Za razliku od praktičnih saveta u Pričama Solomunovim, Knjiga o Jovu više je rasprava o patnji, kazni i opravdanju. Ove teme se tiču mudrosti ali sa Božje tačke gledišta. One su razložene u narativu o Jovovom životu i njegovim nevoljama. Ova analiza nije filozofska, već božanska po svojoj prirodi. Poglavlje 28 je srž knjige, i završava se mišljem da su poštovanje prema Bogu i poslušnost Njemu suština mudrosti: „Gle, strah je Božji mudrost, i uklanjati se oda zla jest razum.“ (O Jovu 28,28)

Mudrost u Psaltru

Mnogi biblijski proučavaoci svrstavaju određene psalme u književnost mudrosti Svetog pisma. „Iako tačno utvrđivanje sapijencijalnih psalama (koji sadržavaju mudrost) ostaje sporno pitanje, većina proučavaoca priznaje uticaj mudrosti na Psalme 1; 19; 32; 34; 37; 49; 73; 112; 119; 127; 128; 133. Psalm 1 snažno naglašava zakon i ponašanje, i započinje Knjigu Psalama stavljajući sapijencijalni akcenat na čitavu zbirku. Takođe, Psalm 19, sa naglaskom na stvaranje i zakon, svakako otkriva sapijencijalni ton; a Psalm 119 iskazuje mudrost nudeći najduže razmišljanje o tori.“ (Elias Brasil de Souza, “Wisdom in Daniel,” in Benjamin Rojas, Teófilo Correa, Lael Caesar and Joel Turpo, eds., *“The End from the Beginning”*: Festschrift Honoring Merling Alomía [Lima, Peru: Universidad Peruana Union, 2015], pp. 267, 268)

U nastavku proučićemo pristup mudrosti u prethodno spomenutim psalmima, kao što je navedeno u citatu gore:

Psalm 1. Ovaj psalam prikazuje dva načina života: život pravednosti (Psalm 1,2.3) i život bezakonja (Psalm 1,4.5). Pesma započinje opisom kako pravedni idu u suprotnom pravcu od nepravednih (Psalm 1,1). Kao rezultat njihovih odluka, bezbožnici doživljavaju potpuno drugačiju sudbinu od pravednika (Psalm 1,6).

Psalm 19. Ovaj psalam je podeljen na dva jasna dela. Prvi deo sadrži otkrivenje o Bogu u stvaranju (Psalm 19,1-6), a drugi deo sadrži Njegovo otkrivenje u zakonu (Psalm 19,7-14). Ove dve teme su veoma važne za razumevanje i sticanje biblijske mudrosti. Obe teme su nadahnuće za vernika koji stremi da bude „savršen“ i „čist od velikoga prijestupa“ (Psalm 19,13).

Psalm 32. Ova pesma prikazuje kontrast između pokajnika i bezbožnika (Psalm 32,10.11). Takođe usvaja sapijencijalni ton podučavanja i poučavanja (Psalm 32,8.9), što je uobičajeno za književnost mudrosti (Priče 4,1-15; Priče 6,20-23; Priče 7,1-5).

Psalm 34. Neki delovi Psalma 34 podsećaju na praktične savete koji su karakteristični za književnost mudrosti, kao što se vidi u nežnom očevom pozivu upućenom sinu da želi dug život, da stremi strahu Gospodnjem i da se kloni greha (Psalm 34,11-14). Nakon što daje ovakav savet, psalmista opisuje sudbinu vernih (Psalm 34,15.17.22). Bez sumnje, najbolja odluka koju možemo doneti u životu jeste da hodamo putem mudrosti.

Psalm 37. Ovaj psalam daje odgovor na važno pitanje: zašto zli napreduju? Mi danas postavljamo isto pitanje. Dat odgovor nije filozofski, već predstavlja savet za pravedan život utemeljen na veri. Pažljivo razmišljajte o neprolaznoj mudrosti u ovoj pesmi!

Psalam 49. U uvodnim stihovima ova pesma glasi: „Usta će moja kazati premudrost, i srce moje reći će razum. Prignuću uho svoje k priči, uz harfu će otvoriti zagonetku svoju.“ (Psalam 49,3.4) Odatle pisac nastavlja da opisuje sudbinu zlih koji napreduju (Psalam 49,5-20).

Psalam 73. Jevrejski narod pokušao je da shvati poreklo zla u ovom svetu i nepravdu u društvu. Borili su se sa tim da li je božanska kazna podbacila ili ne. Ovo pitanje nije predstavljalo manji problem za njih nego za nas danas.

Psalam 112. Ova pesma opisuje blagoslove straha Gospodnjeg (Psalam 112,1). Postoji šesnaest blagoslova za pravednike (Psalam 112,2-9). Pažljivo proučavanje ovih blagoslova pokazaće da imati strah Gospodnji znači stremiti najvišim duhovnim postignućima u svom svakodnevnom životu. Psalmista završava kratkim opisom strašne sudbine bezbožnika u odnosu na pravednike.

Psalam 119. Najduži psalam u Psaltiru govori o tori (zakonu), koja ne obuhvata samo Mojsijev zakon. Tora se odnosi na celo Pismo. Ona menja život onih koji shvataju učenja Božje reči.

Psalam 127. Samo pet stihova dug, ovaj psalam je usredsređen na Gospodnje blagoslove koji se izlivaju na dom i decu onih koji se uzdaju u Gospoda. Možda iz tog razloga se ova pesma smatra sapijencijalnim izrazom. Mudrost mora biti temelj na koji je položeno najdragocenije blago koje imamo: naša porodica.

Psalam 128. Šest stihova ovog kratkog psalma svrstano je među spise književnosti mudrosti jer se odnose na Božje blagostanje u domovima svih „koji se boje Gospoda“ (Psalam 128,1.4).

Psalam 133. Neki mogu dovesti u pitanje što je ovaj psalam uvršten u sapijencijalnu književnost Pisma. Međutim, izraz „kako je lijepo i krasno kad sva braća žive zajedno“ (Psalam 133,1) unosi u stih onu karakterističnu notu biblijske mudrosti koju smo do sada prepoznali kao istaknuto odliku književnosti mudrosti. Da budemo prožeti duhom bratstva želja je Svemogućega za nas kao Njegovih sledbenika. Takvo jedinstvo je praktičan dokaz hrišćanskog života.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Biblijska mudrost, kao što je naučavao Stari zavet, jeste razumevanje ključnih spasonosnih pitanja, kao što su naše poreklo (stvaranje), zakon (načela Božjeg karaktera u svakodnevnom životu), strah Gospodnji (pobožna ljubav koja rezultira radosnom poslušnošću), i kazna (sudbina pravednih i bezbožnih). Mudrost je takođe praktično znanje koje nas priprema da živimo zrelim i pobožnim životom u domu, sa svojim susedima, i na radnom mestu. Zatim, biblijska mudrost je božanski savet za skladan život sa supružnikom i decom. Pruža nam načela koja upravljaju našim raspolaganjem novcem i mnogim drugim aspektima svakodnevnog života.

Stavite izazov pred svoje učenike da razmišljaju o načinima na koje mogu da primene pouke koje su naučili ove sedmice u različitim životnim okolnostima. Podsetite ih da će im život u strahu Gospodnjem doneti veliku radost (Psalam 112,1).